

WOLFGANG PLAGGE

en refleksjon

a reflection

Mer enn 700 år ligger mellom tekst og musikk i det foreliggende korverket "Liknarbraut" – en ukjent skald skrev ned sine innerste tanker om Korset i et malmlullt og sterkt norrønt språk, fullstendig i de førkristne viking-skaldenes tradisjon. Diktet er fullt av fascinerende og mytiske bilder, og taler med forbløffende autoritet også til dagens menneskesinn. Wolfgang Plagges musikk bygger bro over tidsavstanden og gir dybde til skaldens tankeverden. Uttrykket spenner fra det svakeste pianissimo til eksplosive energiutladninger, og danner et klanglig avtrykk av selve tiden – en refleksjon.

More than 700 years lay between text and music in this version of the Norse epic poem "Liknarbraut". An anonymous skald wrote down his innermost thoughts about the Cross in a strong and sonorous "dräpa", entirely in the tradition of the pre-Christian Viking skalds. The poem is full of fascinating and mythical images that speak with an astonishing amount of authority to modern man as well. Wolfgang Plagge's choral setting bridges the centuries and lends depth to the medieval poetic thoughts. The musical expression ranges from the faintest Pianissimo to cascades of explosive energy, and forms an acoustic impression of Time itself – a reflection.

Liknarbraut

- 1 Opna, Himmelherre
- 2 Du som høgvyrd styrer
- 3 Eg vil gjerna kveda
- 4 Med otte i mitt bryst
- 5 Du er farsælt skip
- 6 Heimsens pryd gjev du meg
- 7 Om den kraft

Ensemble96

conductor Øystein Fevang

2L

2L9 Made in Norway
20©02 Lindberg Lyd AS

2L9

Wolfgang Plagge

Ars Nova

a reflection

WOLFGANG PLAGGE
Liknarbraut

[a reflection]
ARS NOVA

Ensemble96 conductor Øystein Fevang

Liknarbraut op. 102

for choir SATB Musik-Husets Forlag AS, Oslo – Norway, 2000

- 1 Opna, Himmelherre 6:28
- 2 Du som høgvyrd styrer 8:00
Soloist: Siv Paus
- 3 Eg vil gjerne kvæda 9:59
Soloists: Hilde Refvem, Øystein Fevang, Jens Mørkang Jørgensen, Siv Paus
Trio: Siv Paus, Hilde Refvem, Anne Opedal
- 4 Med otte i mitt bryst 2:26
Soloist: Øystein Fevang
- 5 Du er farsælt skip 5:33
Soloists: Beate Kronen, Anne Opedal
- 6 Heimsens pryd gjev du meg 6:21
Soloists: Sissel Vigen, Magne Ytterlid, Beate Kronen
- 7 Om den kraft 7:23

Ensemble96

Øystein Fevang conductor

EN REFLEKSJON

Så lenge det har vært mennesker på jorden, har de sett opp på himmelen i undring over det fantastiske skuespillet der – om dagen den strålende og livgivende solen, og om natten de talløse små lysflekke; stjernene. Det gikk lang tid før menneskene forstod at de små lysflekke var soler mer eller mindre som vår egen sol, eller rettere: at vår sol er en i kosmisk forstand svært så alminnelig stjerne.

Uansett skjønte menneskene tidlig at det var en sammenheng mellom livet og lyset, og en rekke religioner oppstod der solen, stjerner og planeter fikk en sentral plass.

Også den kristne tradisjonen har siden oldtiden dyrket lyset som et symbol på det gode, og koblinger mellom Gud og lys er å finne overalt. I Middelalderens Norden oppstod dessuten en helt særegen blanding av kristne og før-kristne symboler; her ble solen og Gud ett.

Moderne astronomisk viten har rökket ved mange forestillinger om liv og død, men ett moment later til å bli bare mer og mer allmenngyldig dess mer forskerne finner ut: Stjernene er faktisk helt essensielle faktorer i alle livsprosesser! Når en stjerne lyser, forbrenner den sin egen substans i en kjernefysisk fusjon. Når alt er forbrent, dør stjernen en mer eller mindre voldsom død; jo større stjernen er, dess voldsommere blir dens endelikt.

Når så stjernen har overlatt all sin døde materie til universet, dannes det nye himmellegemer av materien, og stjernen gjenoppstår i en annen skikkelse. Fødsel og død er altså med oss på absolutt alle plan i tilværelsen, og lyset er selve beviset på liv.

Omslaget til denne tredje CD'en i serien "Ars Nova" har et fantastisk bilde på forsiden: En nyfødt stjerne lyser opp sin egen fødestue! Stjernen er så ung at den ennå er omgitt av en sky av materien den ble dannet fra. Det er denne skyen vi ser på bildet som Refleksjons-tåken NGC 1999. Stjernen er sterk og sunn, med en overflatetemperatur på nesten det dobbelte av vår egen sol og en masse på 3.5 ganger solens. Men denne store massen er også et varsel om at stjernen en gang i en fjern framtid vil lide en voldsom død, som dessuten vil få dramatiske følger for dens omgivelser.

Det vakre og storslåtte kvadet Liknarbraut er en ukjent middelalder-diktets forsøk på å klare å fatte det ufattelige: At Kristi død på korset skulle kunne gi liv. For dikteren blir korset, det mørke tortur-instrumentet, til selve symbolet på frelse og dermed nøkkelen til himmelens lys. Det seirende korsmerket står for ham som en lyskraftig stjerne på himmelen og minner om dødens evige forgjengelighet og livets forgjengelige evighet.

Wolfgang Plagge 2002

LÍKNARBRAUT

Tekst: Ukjent islandsk skald; ca. 1275-1300
Gjendiktning til nynorsk: Ivar Orkland 1994
Musikk: Wolfgang Plagge 2000

Líknarbraut (– på norsk: Nådens veg –) hører til de såkalte drottkvædi, som ved siden av Edda-diktene utgjør den andre store delen av norrøn diktning. I norsk terminologi oversettes gjerne drottkvædi med skaldekvad. De fleste kvad av denne typen er skrevet på versemålet drottkvætt, så også de to religiøse diktene Harmsól og Líknarbraut.

Forfatteren og filologen Ivar Orkland har gjendiktet Líknarbraut til et usedvanlig vakkert og sangbart nynorsk. Få norske litterater har som Orkland makret å bevare både kraften, rytmen og poesien i de norrøne og islandske grunntekstene. Det falt derfor meget naturlig å benytte Orklands gjendiktning av Líknarbraut som inspirasjonsmateriale for det foreliggende korverket.

Líknarbraut er et Krosskvede, d.v.s. en lovsang til Kristi kors: Ved siden av å minne om selve korsfestingen, har korset helt siden oldtiden hatt en symbolsk betydning knyttet til Edens hage og de to trærne der – frukten fra Kunnskapens tre støtte menneskeslekten i fortapelsen og døden, mens på Livstreet, som korset var hentet fra, hang den frukten som gav liv og frelse og viste en vei bort fra fortapelsen. Denne tenkemåten var typisk for middelalder-mennesket: Det fantes alltid direkte forbindelseslinjer mellom det Gamle og det Nye testamentet når det gjaldt profetiene om Kristi liv og virke. Det vokste etter hvert fram et rikt og omfattende billedspråk på dette grunnlaget og korset ble etter hvert et universalsymbol for sjelefrelsen.

Symbolikk er i det hele tatt noe middelalder-menneskene var svake for; også tall-symbolikk spiller ofte en stor rolle. Som bakgrunn for min tolkning av teksten har følgende interesse:

1. Líknarbraut består av til sammen 52 vers, ett vers for hver uke i året.
2. Innledningsdelen strekker seg over 12 vers (12 måneder/apostler).
3. Sentralavsnittet i diktet utgjøres av de 17 stev-versene (vers 13-29), der 4 grupper på 3 vers (4x3 = 12) rammes inn av et 5 ganger tilbakevendende stev. 4-tallet henspiller i symbolsk sammenheng gjerne både på årstidene, himmelretningene, evangelistene og de fire kors-armene. 3-tallet kan ha en rekke tydingar - først og fremst som treenighetstallet -, mens 5-tallet kan tydes som symbol på Kristi fem sår på korset.

Den for et slikt kvad uvanlig lange avslutningsdelen er på 23 vers (v.30-52). Kvad av denne typen har gjerne en tilnærmet symmetrisk oppbygning – derfor har lengden på avslutningsdelen vært gjenstand for en del diskusjon blant fagfolk. Det er grunn til å feste lit til dr. George Tate som mener strukturen i Líknarbraut følger oppbygningen av Langfredagsliturgien i den latinske tradisjon; i så fall er siste del en adoratio crucis, en korshyldning der de troende gikk i prosesjon fram til krusifikset, falt på kne foran det og kysset dets fot. Det er derfor sannsynlig at kvadet ble framført i løpet av Langfredag, og at dikteren kan ha vært en ung geistlig.

Innledningen (sats 1 og 2 i vokalverket):

Vi vet lite eller ingenting om dikteren, men vi må kunne gå ut fra at han er en ung mann; han begynner nemlig diktet med en bønn om å kunne hedre korset etter evne, men ettersom han er så ung, trenger han hjelp til å tøyte tunga si, sier han i 2. vers. Skalden fortsetter med en inderlig tale om Guds nåde, og ber om at Guds lys må få skinne i hans bryst og gi ham ny kraft til å se (v.4), og at frøet Gud sådde i ham må få bære sann frukt (v.5).

Han ber brødre og søstre å lytte til kvadet (v.8), og være til stede ved talen hans. Han begynner hederskvadet til Himmelkongen med både oppglødd og nedtyngd hug, noe som sier en god del om et ungt og emosjonelt sinn. Innledningsteksten avsluttes i 12. vers med at Frelseren blir født – han

som senere skal la seg bøyes ned av andre, og frivillig ta pinslene for våre synders skyld.

Musikken i denne delen av verket er mørk, dramatisk, men på sine steder også mild og trøstende. Tonespråket er en mellomting mellom modalt og modernistisk med en rik 8-stemmighet. Etter gammel tradisjon utgjør resitativiske segmenter en betydelig del, likeså sykliske ritorneller. Klangen i de tallrike alliterasjonene (bokstavrim) i teksten er forsøkt understreket ved blokkharmoniske og sterkt rytmiske avsnitt. Åpningsordene i verket ("Opna, Himmelherre") har fått en sentral betydning og plassering i begge de to første satsene, nærmest som et manifest.

Stevbalken (sats 3)

Her møter vi den lidende Frelseren, og pinslene blir skildret klart, sterkt og konkret, men uten den nesten romantisierende utbrodering vi ofte finner i diktverk fra den romanske delen av middelalderen. Tvert imot er billedspråket her både konsist og gotisk. Vi møter videre Jesu sørgende mor, Mater Dolorosa (v.18), og i Hel besøker Himmelkongen djævlens bosted og løser sitt eget folk "frå mørkret ved menneska sitt livstre" – korset (v.22). Dommedag, da hver engstelig sjel skal "skunda seg frå gravi / til stemnemot med Ham som / for oss tek siste avgjerd" (v.26), blir illustrert med et kors med blod og nagler. Det fem ganger tilbakevendende korslydnings-stevet lyder:

Krossen til den høgste,
Krist, gjev oss vår styrke,
all herlegdom lovprisar
best vår himmeldrott.

I denne delen er musikkens utforming diktert av den klare symmetrien stevet representerer, og følger i det store og hele et typisk responsorium-

forløp, med forsangere, svar-vers og salmodier. Tonespråket er her noe mer arkaisk, og forløpet sterkt syklisk.

Sentralavsnittet (sats 4)

De siste 23 versene i diktet inneholder noe av det mest gripende og personlige tekstmaterialet i hele den norrøne middelalderdiktningen.

I vers 30-32, som utgjør sats 4 i korverket, åpner "Himlens milde Herre" gjennom korset opp "livsens sal for sine vener der dørene var stengde". Dette er det dramatiske vendepunktet i verket, der "Opna, Himmelherre"-ropet fra innledningen blir besvart. Disse tre versene er på mange måter de sentrale for hele verkets frelsesvisjon og har i korverket fått lov å stå helt alene i en transparent, pianissimo-preget korsats blottet for føleri, men med en inderlighet som understreker renheten i teksten.

Lovprisningene (sats 5 og 6)

Gjennom de følgende strofer når skalden stadig større høyder der han konsentrerer seg om lovprisningen av korset og Kristus. Korset får en rekke kenningar (omskrivninger): "Himmelkongens pinsletre / med flekker av blod" (v.30), "Lykel til mannborns himmel-tilvære" (v.31), "Farsælt snøgt skip" (v.33), "Det høgste skjoldet" (v.40), "Ljos for vår frelse" (v.41), osv. osv. Her er musikken intenst til stede og søker gjennom en ostinato-preget bassfigur å understreke den stadig tiltagende styrken i lovprisningene.

Sjette sats er langt mer reflekterende og tilbakeholdende enn den foregående, og tar opp igjen noe av resitasjonsteknikken fra første sats. Musikalsk er den tenkt å utgjøre et skyggebilde med reminisenser fra tidligere benyttet materiale i verket.

Avslutningen (sats 7)

De siste 6 strofene i diktet utgjør den syvende og siste satsen – dette er selve essensen i korshyldnings-tematikken: Her kommer den ukjente dikters inntrengende og oppriktige bønn om personlig frelse som lønn for sin diktning.

Jeg har i denne delen av musikkverket forsøkt å rense vekk all utvendinghet, slik at bare en musikalsk kjerne blir igjen. Dette er gjort ved å holde satsen i en konsekvent e-frygisk tonalitet, der det ikke forekommer ett eneste løst eller fast fortegn. Som rytmisk kullisse og motstykke til åpningsordene “Opna, Himmelherre” er det hebraiske lovprisningsordet Alleluia (pris Herren) benyttet, vel å merke i sin latinske form, uten aspirasjon. Dette ordet forekommer ikke i Liknarbraut-teksten, men fyller i korverket en naturlig funksjon som sanglig bakgrunn.

I den nest siste strofen kommer dikteren, slik det er vanlig i slike drøper, inn på navnet på verket, at det lyse kvadet han nå har båret fram, har fått navnet Liknarbraut, og at det er Nådens Veg. Avslutningsvis ber han om at diktet hans må “verta oss og alle menneske til lukke, slik i vår naud vi ynskjer” (v.51) og fullfører med ordene:

Dyre Frelsar, lat Du
krossens merke skina
klårt i all vår åtferd
all vår tid på jord,
så at kristenfolket
kan evig, kongars konge,
fryktlaust njota hjå Deg
livsens høge sæle.

Noen ord om den musikalske arkitekturen:

Alle de syv satsene er bygget over korte og oppadstigende motiver – symboler på menneskets himmelvendte blick i kontakten med Gud og Kristi kors. Tallsymbolikken i teksten er ytterligere understreket, for eksempel ved en utstrakt bruk av “hellige tall” (7 sats, symmetri i sats-opbygningen med den sentrale 4. sats som musikalsk midtpunkt, en rekke 3-talls-symboler osv.) og spesielle ritornell-mønstre (3. sats).

Liknarbraut ble skrevet i 2000 for Ensemble96 og dets dirigent Øystein Fevang.

Wolfgang Plagge 2002

LÍKNARBRAUT

Icelandic manuscript
anonymous 14th century A.D.

1. Einn, lúkt upp, sem ek bæni,
óðrann ok gef sanna
mér, þú er alls átt ærit,
orðgnótt, himins dróttinn;
þinn vil ek kross sem kunnum,
Kristr styrki mik, dýrka,
orr sá er ýta hirir
allri naud ok dauða.
2. Víst má ek hræddr, ens hæsta
heids algofugr, beiða,
mér at munshofn dýra
mærdæitr iofurr veiti;
ár, þviat ek má, stórum,
ungr, hógsettrar tungu
frá atgerðum, orða,
ofsíaldan vel halda.
3. Hneigðu, er veitir vægðir
vígrunni miskunnar,
hreina hugðu-bænum
hoyrn þína, guð, mínum;
allr týnumz ek ella,
ftr, sem þú mátt líta,
guð, nema gæzku soðrar
gipt þin yfir mér skini.
4. Þrifgæðir, láttu, þiððar,
þíns anda mer skína
ástar-liós, sem ek æsti,
albiart í sal hiarta,
þat er misverka myrkrum,
munar, hrindí, svá blindi
míns, ór mælsku túni,
móðs vandliga hriðði.

LIK-NAR-BRAUT

New Norwegian recomposition
Ivar Orkland 1993

Opna, Himmelherre,
på mi þan, Du, heimen
til den dikting Du av
alle rikast eig.
Krossen Din vil eg då
etter evne heidra.
Styrk meg, Du som frelsar
oss frá naud og dauða.

Men med otte må eg
visseleg då beda
at den edle himmel-
kongen mål meg gjæv;
for, så ung eg er, kan
eg nok allfor sjeldan
akta tunga mi for
brøt som er til skammar.

Gud, Du som gjæv oss på
jordi nådens skånsel,
bøy Ditt reine øyra
mot mi hjartebøn.
At eg går fortapt, ser
Du, min Himmelherre,
skin Din godleiks gáve
ikkje over meg.

Du som for oss alle
fremjar liv og trivnad,
lat Ditt ljós av kjærleik
skina i mitt bryst,
så det derifrå kan
jaga uddós mørker,
og gjø mødd og blind sjel
ny kraft til å sjå.

LIK-NAR-BRAUT

English prose translation
George Sheldon Tate 1974 / revised 2002

Lord of heaven,
thou One who possesses a fullness of all,
open up my house of poetry, as I pray,
and give me true word-abundance.
I desire to glorify thy cross as well as I can;
may bountiful Christ,
he who removes men from all
distress and death, strengthen me.

Surely I must, fearful, entreat
that the completely noble,
fame-glad king of the highest clear-heaven
grant me precious mouth-resource;
for I, being young, can all too seldom
hold my oar of words well
from great offences
of an easily-employed tongue.

God, thou who grantest
mercies to man,
incline thy pure hearing of mercy
to my loving prayers;
or else I am completely lost,
as thou, glorious God,
canst see, unless thy gift
of true grace shine upon me.

Prosperity-endower of the race,
let thy spirit's light of love shine
— as I entreat — wholly radiant
in my heart's hall,
that light which might drive out darkness
of misdeeds from my breast
— thus wholly clearing away
the blindness of my despondent mind.

5. Dreifðu, láðs ok lofða lífstýrir, mér dýru, leyfðar kendir, í lyndis láð himnseku sáði, ár svá at ávoxt færak, alls kannandi, sannan, elsku kuðr, af yðru opornuðu korni.
- Du som hægvyrd styrer over jord og mannbörn, himmelsádet strá Du i jordi til mi sjel, sá i rette tid eg av Ditt frø kan bera sann frukt, kjende prøver ifrá kjærlíks-altet.
- Life-ruler of land and men, acknowledged in praise, sprinkle my mind's land with precious heavenly seed, so that I may bring forth an abundance, true fruit from thy unwithered seed, love-renowned tester of all.
6. Þann er af mínum munnni margr til andar biargar sér megí randa rýrir roðuls framkvæð aðlaz; s(...) láttatu sveitir, síðskiótr, af því hlióta gumna kind at grandí, guð minn, laga þinna.
- Slik som mang ein mann kan til si sjel fá frøse, bed eg det kan verta fremjð med min munn; lat ikkje, min dyre gud som fremjar trui, folk fá av Di refsing tap for manneætti.
- Such fruit that many a man might gain benefit from my mouth for his soul's salvation; my God, quick to promote virtue, let not men suffer on its account of thy laws to the injury of the race of men.
7. Haudrs, veit helgar rædur, hildingr, ok kenningar, mána hvéls, ór mínu, mannvandr, hugar ranni; oll eru orð þín gulli, alhreinn, ok gimsteinum, vísi sæll, ór vullum, vega, biartari ok fegri.
- Mannvyrke Himmelherre, lei Du or min hugs bustad Dine heilige talar og læresetningar; allreine, heiderríke konge, alle Dine ord er langtr meir herlege enn skattar av gull og glimesteinar.
- King of heaven, zealous on man's behalf, direct holy discourses and doctrines out of my house of thought; wholly pure and blessed prince of glory, all thy words are brighter and fairer than gold and gems from the fields.
8. Beiðandi kvæð ek bæði bræðr ok systr á kvæði; oll veitir þér ítran yðvarn tænað mer bæna, vízku stærðr at virðiz veðrskrins iofurr mínun nýtr er núð sem heitir nálægri vera málum.
- Kvedande bed eg bróðrar og systirer á lyða på kvædet. Gje meg, alle, dykkar hjelp med bønner om at himlens vise, milde konge vil vera til stades ved talen min av di eg veit at det er naudsynt.
- Entreating, I summon both brothers and sisters to my poem; may you all grant me your excellent help of prayers, that the prince of heaven, very great in wisdom, might deign to be close to my utterances – potent is he who promises grace.
9. Hræðr stofna ek heiðar hialmspennanda þenna, bæði hryggr ok, blíðan, biatr ok glaðr í hiarta; ok mun árum þykkia eggmóts, of hvártveggia vísi líóss ef vissi, vera sok til þess nokkur.
9. Hræðr stofna ek heiðar hialmspennanda þenna, bæði hryggr ok, blíðan, biatr ok glaðr í hiarta; ok mun árum þykkia eggmóts, of hvártveggia vísi líóss ef vissi, vera sok til þess nokkur.
10. Því ber ek angr, at engu árs launa ek sárar skírs, sem skyldugt væri, skillingi þiningar; þó gleðr enn sem aðra oss, sá er hlauz af krossi lýð ok lofðungs dauða, líkn dýr, himinríkis.
10. Því ber ek angr, at engu árs launa ek sárar skírs, sem skyldugt væri, skillingi þiningar; þó gleðr enn sem aðra oss, sá er hlauz af krossi lýð ok lofðungs dauða, líkn dýr, himinríkis.
11. Kosti alls af ástum – einsætt er þat – hreinum magn stýri því meira maðr hverr svika þverris; þvíat margfalda mildi, minn lausnari, þina hverja stund at hondum hlifrunnum lætr svifa.
11. Kosti alls af ástum – einsætt er þat – hreinum magn stýri því meira maðr hverr svika þverris; þvíat margfalda mildi, minn lausnari, þina hverja stund at hondum hlifrunnum lætr svifa.
12. Sá baztr frá mey mæztri mildingr beraz vildi heiða tialds ok holdi hialmprýddan sik skryðdi; en nauð á sik síðan siálfráði tók dáða víst fyr vára lostu vísi siálfr með píslum.
12. Sá baztr frá mey mæztri mildingr beraz vildi heiða tialds ok holdi hialmprýddan sik skryðdi; en nauð á sik síðan siálfráði tók dáða víst fyr vára lostu vísi siálfr með píslum.
- Kvædet mitt til heider for himmelkongen byrjar eg með oppglædd hug og nedtyngd, glad og stur. Vise menn vil synast det har gode grunnar dersom dei om begge hadde kunnskap nok.
- Difor má eg syrgja av di vi ikkje løner av evne himmelkongen vår skyldnad for hans lidning. Men samstundes vi gler oss som andre for den frelsar vår mannheim fekk ved krossen og himmelkongens daude.
- Kvart mannsbarn skulle røyna seg langt meir av rein kjærleik – det er vår eine utveg – han rår som øyder svik. For Du, min frelsar, let Di mangfaldige miskunn verta menneska til eige i kvar ei stund vi lever.
- Av mættast moy den beste kongen lét seg føda, himmelkongen, frelsaren, ikkledde deg vårt hold. Men seinare lét Herren seg bøya under andre; friviljug tok han pinsler for våre synders skuld.
- Both sorrowful and radiantly glad at heart, I begin this joyful encomium for the sky-God; and it will seem to men that there is some cause for this; if a bright prince might know of both.
- On this account I bear sorrow – that I requite not at all, as duty would demand, the king of the pure year for his sore torments; nevertheless, that precious grace which was allotted to people from the cross and from the death of the king of heaven's kingdom, still gladdens me as others.
- Let each man strive all the more out of pure love – that is the only choice – may the power of the diminisher of falsehood govern it; because thou, my saviour, allowest always thy manifold mercy to glide into the hands of men.
- Best king of heath's canopy willed to be born from a most precious maiden and clothed himself, helmet-adorned, with flesh; but later the prince of deeds, certainly by his own will, took upon himself distress with torments for our errors.

13. Vilda ek vitra holda
vegs gæti, meinlætum,
hátt, þeim er horðum mætti,
hvargóðum stef biðða:
Krists vinnr krapt ens hæsta
krossmark viðum hnossa
alls bezt; lofar æztan
oll dýrð konung fyrða.
13. Eg vil gjerne kveda
eit vakkert stev for honom,
vår allgode veifar
av dei vise, han som pintest.
Krossen til den høgste,
Krist, gjev oss vår styrke,
all herlegdom lovprisar
best vår himmeldrott.
13. I would like to offer a high refrain
to the ever-good guardian
of wise men's glory,
to him who met with hard tribulations:
The cross-sign of the most-high
Christ gains power for men
best of all; all glory praises
the highest king of men.
14. Veittu menn sem máttu
marga lund á grundu,
grimmúðgastir gumnar,
guði sælum harmkvæli;
lét fyr líóna sveitum
limu sína guð pína
framarr en flestir gumnar
földyggir megi hyggja.
14. Vonde menn gav her på
jord sú mangleis
vår gode gud av det som
valda honom pinsler;
for menneska let han her
sine lemer pína,
meire enn dei fleste
klárt kan tenkja seg.
14. The most grim-minded men
— men who were able —
gave blessed God sorrowful torments
in many ways on earth;
God let his limbs be tortured
for the hosts of men
more than most very faithful
men might imagine.
15. Þoldi halshogg holda
hildingr með spýtingum;
vörðr hlaut fróns af fyrðum
flest skaup ok kinnhesta;
hann bar hneyxl af monnum
hverja lund ok stundir
pínri var hann berr ok bundinn
barðr viðfarar harðar.
15. Menneska sin konge
máttu tola hals-slag;
kinnhestar og hán fékk
han som veifar jardi;
hán heldt ut kvar stund all
hán som hine gav han;
naken vart han pint, og
bunden vart han piska.
15. The king of men
endured neck-blows and spittings;
earth's guardian received
extreme mockery and slaps;
he bore disgrace from men
in every way and hard
hours of mistreatment
— bare he was tortured and beaten bound.
16. Nisti ferð í frosti
fárlundú við tré sáran
vasa hann verðugr písla
várn græðara íármum;
glymr varð hárf af homrum
heyrðr, þá er nagla keyrðu
hjalms gnýviðir hilmí
hófs í ristur ok láfa.
16. Den vonde flokken feste
vår ferslar, som var sára,
med jarnnaglar til treet,
i frostin, utan skuld;
høg klang av hamrar høgðrest
då krigarar dreiv naglar
igjennom ristur, hender,
på kyrkjelydens hovding.
16. A harm-minded host
nailed fast our wounded Saviour
with irons to the tree in frost
— he was not deserving of torment;
high clanging was heard from hammers
when warriors drove nails
into the insteps and palms
of the helmet-granter of moderation.
17. Árstillir vann alla
oss þá er hekk á krossi
eitt er um þat dróttinn
almæli fullsæla.
Krists vinnr krapt ens hæsta
krossmark viðum hnossa
alls bezt; lofar æztan
oll dýrð konung fyrða.
17. Guðs var mæf ok möðir
mána haurðs við dauða
hýr með hiarta sáru
hildings ok píningar;
vist bar víf et hæsta
vátar kiðr af gráti
son þá er sárr af benium
siðnenninn dó hennar.
17. Han, som rár for livet,
gjorde oss alle sæle
då han hang på krossen;
alle er samde om det.
Krossen til den høgste,
Krist, gjev oss vår styrke,
all herlegdom lovprisar
best vår himmeldrott.
18. Guds may og mor var ikkje
glad, men hjarta sára
over himmelkongens
pinefulle daude;
visseleg var hennar
kinn dá tårevåte
då han som styrkte trui,
døydde av sine sår.
18. The mild maiden and
mother of God was with a sore heart
at the death and torments
of heaven's king;
certainly the highest woman
bore cheeks wet from weeping
when her virtue-striving son died,
sore from wounds.
19. Hvat megi heldr of græta
hvern mann, er þat kannar,
roðla bjús en ræsis
ríks píningar slikar,
er dýrr á sik sáran
siklingr eftir kvól mikla
hreinn til hiálpar monnum
hauðrfiomis tók dauða?
19. Kva skulle meire kunna
gjera kvar som tenkjer
meir sorgfull enn dei pinsler
som himmelkongen leid,
då sjalv han rein og herleg
tok på deg beiske dauden
etter all sár lidning
til frelse for alt folket.
19. What could be more able
to cause each man who ponders it
to weep than such torments
of the mighty mover of sun's dwelling,
when for the salvation of men
the precious, pure king of earth's
helmet took sore death upon himself
after great torture?
20. Enn undir hægri hendi
hyggiu-blíðr á síðu
hlaut af hvossu spíðati
hofugt sár konungr íofra;
árveitis rann ýta
eirsanns ór þen þeiri
hugum skyldu þat holdar
heyrta vatn ok dreyri.
20. Men þá síða under
högge armen fékk han,
den sjæleblíde kongen,
eit spjutsár, stort og djupt;
vatn og blóð flaut ut av
det sár som vár velgjerar
kjende, den fredsáme;
vi høyrr det med sjeli.
20. Yet on his side under the right arm
the thought-mild king of kings
received a heavy wound
from a sharp spear;
water and blood flowed out of
that wound of the mercy-true
abundance-giver of men
— men should hear that in their thoughts.

21. Lýsti miskunn mesta mildr þá er saklauss vildi einn fyr allum monnum, eyhialms konungr, deyja. Krists vinnr krapr ens hæsta krossmark viðum hnossa alls bezt; lofar æztan all dýrd konung fyrða.
- Himlens milde konge den største nåden synte då han skuldlaus valde dauðen for alt folk. Krossen til den högste, Krist gjev oss vár styrke, all herlegdom lovprisar best vár himmeldrott.
- The mild king of heaven showed forth greatest mercy when he alone willed to die guiltless for all men. The cross-sign of the most-high Christ gains power for men best of all; all glory praises the highest king of men.
22. Kvaliðr sté allum æðri ítr gramr til helvítis dæggra láds eftir dauða diofla rann at kanna; leysti sinn at sonnu solhallar gramr allan lýð fyr lífstré þjóðar líknar-styrkr frá myrkrum.
- Pint steig himmelkongen, högare enn alle, ned til hel, han ville vitja djevlar's bustad, himmelkongen, sterk i nåden, visst han löyste alt sitt folk frá mörkret med menneska sitt livstre.
- Tormented, the glorious king of heaven, higher than all, descended to Hell to explore the house of devils; with the life-tree of mankind the mercy-strong king of heaven truly freed all his people from darkness.
23. Lík fór kennir keykia krapts með ond til graptar sitt ok sæll reis dróttinn sólar haudr's af dauða; urðu allir fyrðar angrhagnanda fegnir, áðr þá er elsku fæðis aldyggs bani hryggði.
- Sterk han gjekk til gravi; liv fekk der hans lekam, himmelkongen sæl stod opp ífrá dei døde. Alle dei som ság han koma dá, vart glade, dei som ved hans død hadde kjent så tung ei sorg.
- The knower of strength went to the grave to quicken his body with spirit, and the blessed Lord of heaven arose from death; all men became glad at the harm-suppressor, those whom the death of the fully loyal nourisher of love had earlier grieved.
24. Lands sté gramr af grundu guðbliðr dogum síðarr eykz af allu sliku ór hiálp tugum fiórum; fróns skal síkling, sinu, sveit, hin er Krists vill leita, tíalds, í tignarveldi, trúa mann ok guð sannan.
- Himlens blide konge steig etter førti dagar atter opp frá jardi, - vár frelse veks av slikt. Den flokken som vil søkja Krist i hans hage rike, skal tru at han i sanning er menneske og gud.
- The divinely mild king of earth ascended from the earth forty days later — our salvation is increased by all such; the cohort, that one which desires to seek Christ, must believe that the king of heaven in his glorious power is true man and God.
25. Geypnir skíaldungr skepnu skríns styrkliga sína ern er himlir hlýma heiðtíalds saman alla. Krists vinnr krapr ens hæsta krossmark viðum hnossa alls bezt; lofar æztan all dýrd konung fyrða.
- Himmelkongen femner med kraft om all sin skapning; til ó ta vare på han er Himmelherren sterk. Krossen til den högste; Krist, gjev oss vár styrke, all herlegdom lovprisar best vár himmeldrott.
26. Enn mun kross dýrd kynnaz kemr ótti þá dróttins fyr hnígstofum hiorfa hlióms at efsta dómi; meiðr skal hverr ór haudri hringmóts til alþingis fremdar-ráðs á fæðis fund hvatliga skunda.
- Krossens herlegdom vil atter verta kjend for menneska, og det skjer ved den siste domen; ottefull skal kvar dá skunda seg frá gravi til stemnemot med Han som for oss tek siste avgjerd.
27. Kross mun á þingi þessu þjóðum sýndr með blóði uggs fyllaz þá allir amírr menn ok saumi; líta seggia sveitir svipur ok spíót á móti sér ok síá með drøyra sialfs Krists víðir mistar.
- Dá vert krossen synt for oss med blod og naglar; alle vi elendige vert fylte dá med redsle; svepene og spjutet med sjølve Kristi blod på vil vi sjá, og verta alltekne av angst.
28. Heim laðar hvern frá dómi himins fyrða til dýrðar gjpt þýtrót þá gæfir glygggranns með sér dyggra; en veglausum vísar vándum lýð til fiánda birtiranns at brenna byriar valdr af aldir.
- Himlens vaktar innbyd kvar rettvis etter domen til himlens herlegdom; der tek sæla aldri slutt. Men dei urettvise sender himlens Herre hin vegen ned til djevlen til elden i all æve.
- The prince of the shrine of heavenly bodies mightily holds in his hand all his creation at once; the prince of heaven is valiant. The cross-sign of the most-high Christ gains power for men best of all; all glory praises the highest king of men.
- The glory of the Lord's cross must yet be made known to warriors at the last judgement — fear will come then; each warrior will speed forth quickly from out of the ground to the Althing to meet the nourisher of propitious counsel.
- At this assembly the cross will be shown with blood and nails to multitudes — all wretched men will then be filled with terror; hosts of men look, and warriors see before themselves the whips and spear with the blood of Christ himself.
- The guardian of heaven invites at judgement each of the faithful men home with him to heaven's glory — then good fortune will not fail; but the ruler of heaven consigns the inglorious and wicked host to devils to burn forever.

29. Hliota ey með ítrum
alfegnasir þagnar
sólar vord í sælu
slóðar allt et góða.
Krists vinnr krapr ens hæsta
krossmark viðum hrossa
alls beztr; lofar æztan
oll dýrd konung fyrða.

Der menneska vert glade,
skal dei alt godt eiga,
í sæla si hjá himmelens
herlege konge.
Krossen til den høgste,
Krist, gjev oss vár styrke,
all herlegdom lovprisar
best vár himmeldrott.

Thanes joyous beyond measure
obtain in blessedness
every good thing forever with the glorious
guardian of the sun's furrow.
The cross-sign of the most-high
Christ gains power for men
best of all; all glory praises
the highest king of men.

30. Krýp ek til kross en glæpa
knosud bond af því losna
óttáfullr með öllu
innan brjósts, frá þjósti;
dýrt kvæð ek hræddu hjarta
huggóðs drifit blóði
grams píslartré geisla
grundar skopum bundinn.

Med otte i mitt bryst,
kryp eg opp til krossen;
dá fell banda brótna
frá synders ofseleik.
Eg talar med otte i hjarta,
bunden til det skapte,
til himmelkongens pinsletre
med flekker av blod.

Steeped in fear within my breast,
I creep to the cross away from anger
— and the bonds of sin,
thereby torn, are loosened;
with a fearful heart and bound by fate,
I address the precious passion-tree
of the mild king of the land of rays,
besprinkled with blood.

31. Heill vertu kross, er kallaz,
Krists mark, himins vistar
lýðs af læknis dauða
lykill mannkyni syknu;
orr þvitat upp lauk harri
élskríns fyr þik sínum,
áðr þá er læst var lýðum,
lífs holl vinum öllum.

Heil deg, Kristi kross, vårt
merke som er lykel
til mannborns himmel-tilvære,
frídd ved Krist frá synd;
for himlens milde Herre
lét ved deg opp livsens
sal for sine vener,
der dørene var stengde.

Hail thou cross, Christ's sign,
which is called the key
of heaven's dwelling for mankind
acquitted through the death
of men's healer; for by thee the mild
lord of heaven opened the hall
of life for all his friends, that hall
which was earlier locked to men.

32. Heims bartu hvossu saumi,
hiálpsterk, fríðar-merki
lýðr at lausn of næði,
límu Krists við þik nista;
máttu af dreyna dróttins
dags reitar því heita
blíðs ok bitrum dauða
blómi helgra dóma.

Verdsfreden sitt merke,
Kristi lemer bar du
med kvasse naglar feste
til deg for frelsa vár.
Difor kan du heita
heilagdomars blome
pá grunn af Himmelherrens
blod og beiske daude.

Thou help-strong one,
peace-sign of the world, borest
the limbs of Christ pinned to thee
with sharp nail-stitching, so that mankind
might obtain liberation;
thus canst thou be called the blossom
of holy things on account of the blood
and bitter death of the mild lord of heaven.

V

33. Skeið ertu fróns und fríðum
farsæl konungs þrælum
flíót ok farmi ítrum
fóstrlands á vit strandar;
þú snýr bols hiá bárum
boðar kasta þér lasta
lýðs und líknar auði
lífs hafnar til stafni.

Du er farsælt snøgt skip
som sigler tenarane
åt jordkongen med rik farm
til heimlandet si strand;
du bautar deg til livsens hamn
med all vár náderikdom;
last- og syndesjár
driv ikkje leik med deg.

Thou art a voyage-prosperous,
swift warship commanded by glorious servants
of the king of earth, (bearing)
an excellent cargo towards the shore
of the fosterland; thou turnest thy prow
past the waves of evil to life's haven
beneath mankind's wealth of grace
— billows of vices toss thee.

34. Stigi nefniz þú, stafna
stálfríðundum smíði,
traustr af tvennrar ástar
tek ek minni þess kinnu;
framm kemr hverr á himna
hræskóðs ok fær góða
stétt, þá er stig þín hittir,
styriar lundr af grundu.

Du nemnest stige, traust verk,
gjensidig kjærleik
— som skipets to kinn —
ber eg i minnet med.
Kvart menneske kjem heile
vegen og fór god trapp
til himmelen frá jordi
når han finn dine steg.

Thou art called a ladder, trusty
on account of side-poles of two-fold love,
a smith-work for sailors
— I remember that;
each warrior advances
and receives a good pathway
into the heavens from the earth
when he encounters thy steps.

35. Beztr ertu brú til astar,
brýn þó at torgeng sýniz
gumna kind, af grundu
guðs þrælum fullsælum;
færir ganga þik fyrðar
fimur í lið til himna;
hallaz of þér, er tillrar
óveniu til speniaz.

Du er den beste bru frá
jordi for dei sæle
guðs tenarar til kjærleik,
om vand du tykkjest vera;
gode folk går over deg,
fotvísse, til himlen;
men ned frá deg fell dei som
vert lokka til det vonde.

Thou art the best bridge to love
for God's fully-blessed
servants from earth,
though thou seemest sharp-edged,
difficult to traverse to the children of men.
Mobile men, agile in limb, traverse thee
to the heavens; those who are allured
to evil fall off thee.

36. Heims léztu verð ok virða
vegiti, glímsteinum fegra,
himna líðs, i hvossu,
háleitr, fríðar skálum;
våg erat vist né traagri
vétt sýnir þú rétta
ófs til ýta gæfu
alsetis vera betri.

Himmelfredens ljós, meir
bjart enn edelsteinar,
Du vóg vár verd og vårt verd
pá noggrann skálevekt.
For vissst finst inga betre
eller meir kjend vekt for verdi
til menneska si lukke;
alt omvod kjem fram der.

Thou high, radiant one
of the heavens weighed the price
of world and men, which is fairer than gems,
in precise scales of peace;
surely there is not a better
or more famous balance for men's
bounteous good-fortune — thou showest
the just weight of the world.

37. Sæfðu lamb guðs lofðar
líöst hafa þess í brjóstum
ok ertu enn í slíku
altari lag sára;
þvíat lautviðir létu
lastbundnir helgasta
linns, þá er lausn gaf monnum,
lífs fórn á þik barna.
- Guds ljose lam vi ofra,
og, frelsar, Du er enno
eit altar í slíku offer;
vi har Ditt blod í brystet.
För vi syndebundne
menneske la på Dæg
det heilagaste livsoffer,
gjeve oss til frelse.
- Men slaughtered the radiant lamb
of God — they have its blood
in their breasts — and thou art still
an altar in such (offering),
for sin-bound men caused
the holiest sacrifice of life,
that which gave men liberation,
to be borne upon thee.
38. Sniallr, ertu orðinn ollum
ofrníðingum síðan
díaflum leiðr eftir dauða,
dýrr kross, himinstýris;
leggir andskota undan
ætt fyrir gófgum mætti
opt ok yðrum krapti
óttagiorn á flóttu.
- Du er síðan, etter
himmelkongens daude,
dyre kross, rett hata
av nidingar og djævlar.
Satans ætt tek ofte,
og dá av redsle slegen,
flukta frá dei truande
si høge makt og kraft.
- Valiant, precious cross,
thou art become hateful
to all devils, arch-villains,
since the death of heaven's ruler;
the devil's clan,
eager with fear,
often flees before thy noble
might and power.
39. (Crux), lemið angr en æxlið
allt gótt líði drottins;
sýndr ertu seggia kindum
sigtrútr í gny (vi) gra.
Opt ertu els í hoptum
ftr lausn viðum rítar;
guma forðar þú gerla
grandi holds ok andar.
- Kross, du øyder synd, og
gjer alt godt for dine;
sigervisse syner du
for menneske i striden.
Ofte er du frølse
for dei som er i lenkjer;
heilft frir du menneske
frå vondt i kropp og sjel.
- Cross, thou cripplest grief but
causest all good things to increase
for the Lord's retinue; thou art shown
to be victory-faithful to the offspring
of men in din of spears.
Thou art often a glorious liberation
to fettered warriors; thou rescuest men
completely from sin of flesh and spirit.
40. Veittu mér líkn er lækna
líóna kind frá blindi
hyggju túns ok hreinsar,
heims þryði, kyn lýða;
ertu fyrir hvers manns hiarta
hreins við ollum meinum
hæstr ok harðri freistni
hlífiskjöldr í lífi.
- Heimsens þryd gjev Du meg,
náðe som oss lækjær
for sjelene sin blindskap
og reinsar all vár ætt;
Du er det høgste skjöldet,
vern for kvart reine hjarta
mot alle mein og harde
freistingar i livet.
- World's adornment,
grant me mercy, thou who healest the
children of men from blindness
of mind and purifiest the race of men;
thou art the highest protective shield
before the heart of each pure man
against all injuries
and hard temptation in life.
41. Engi fær taldned tungu
tákn þín, er nú skina,
hjálpær hneigistólpi,
heims alls, of kyn beima;
æxtr ferr valt til vaxtar
vegr þinn, er berr fægri,
hreinn, en hugðu vinnim,
hverja dýrd, ör skýrða.
- Ingen kan med tunga
rekna opp kvart jarategn
frá Dæg, ljós for vár frølse,
som over oss no lyser;
Din reine heider veks trutt,
kvar herlegdom han ber,
fagrare enn vi det
tenkja kan, og tolka.
42. Sett hefr sína dróttar
sigrstoð konungr roðna
blikmeiðundum blóði
bauga láðs fyrir augu;
(si)á má hverr í heimi
hnessa brjótr, á krossi
dyggr hvé sinn faðm seggjum
sólslettar gramr réttir.
- Menneske sin konge
har sett si sigerstøtte,
raud av blod, for augo
på oss menneske;
kvar einaste på jordi
kan sjå korleis himlens
skuldfrie konge byd
på krossen oss sin famn.
43. Þá er sem þengill skýja
þreksniallr kvæði alla
oss með orðum þessum,
ágætt fyrir meinvætti;
“mín hefði ek sár at sýna
seggjum góð með blóði;
maðr síði hverr á haudri
hingat til þínoga.
- Dá er det liksom skyers
kraftige konge
som sigra i si pinsle,
seier til oss dette:
Eg har mine gode
sár med blod á syna
kvart menneske på jordi;
sjå hit, og sjå mi liding.
44. Ér megubð undir stórar
yðvars græðis síá blæða;
þær eru sýnt, þótt sárar,
saklausum mér vaktar.
Mín þvíat mildi raunar
mest ok yðir lestir
veldr því, at verða skyldi
visi lýðs fyrir þislum.
- De vil kunna sjå dykkar
frelsars sár som bløder.
Visseleg sá har eg
fátt dei uskyldig, for:
Den røyndom gjeld: min náðe
valdar mest, for dykkar
synder måtte eg ðg
tola folkets pinsler.
- Inclining pillar of all the world's
salvation, none can enumerate
with tongue thy signs
which now shine upon the race of men;
thy pure honour,
which bears every glory fairer
than we can explain from thought,
grows continually greater.
- The king of warriors
has set his victory-pillar,
reddened with blood,
before the eyes of men;
each man in the world
may see how on the cross
the faithful king of heaven
extends his embrace to men.
- Then it is as if the strength-bold
king of clouds,
famed on account of agonies,
addresses us all with these words:
“I have my good wounds
with blood to show to men;
let each man on earth
look hither at these torments.
- You can see your saviour's
great wounds bleed;
they are, though grievous,
shown to have been dealt me guiltless;
for in reality my mercy
and your sins most cause it;
that the prince of the people
should be subjected to torments.

45. Mín snúztu þjóð, ok þjóna
þat er ráðuligt dádum,
glæpum von, frá greypu
grandi mér til handa;
því býð ek faðm, at feðmik
fúss ok glöðr með saðri
ást hvern er iðraz lasta
unninna, miskunnar.”
- Folket mitt, vend bort frá
øydings synd, høyr rádet
mitt, og legg all vekt på
gode gjerningar.
Sjá, eg byd deg nådens
famn, som glad og viljug
møter med sann kjærlæik
den som tregar sine synder.
- My people, accustomed to sins,
turn away from fierce injury
into my arms and serve with deeds
— that is advisable;
for I offer the embrace of mercy,
in that willing and glad I embrace
with true love each one
who repents of sins committed.”
46. Minnumz á hvat unni
oðlingr í þínungu
árs, þá er orð slík heyrum,
oss, deyiandi á krossi;
leiðum hörð á haudri
hiarta várs með tárnum,
systkin mín, fyr síónir
siðgætis meinlæti.
- Lat oss minnast når vi
høyrer ord som desse:
Krist elska oss i pinsle,
døyande på krossen;
lat oss, mine sysken,
føra all hans lidning
på jordi fram for augo
til hjarta vårt med tårer.
- Let us remember, when we hear
such words, how the prince of year's
abundance, dying on the cross,
loved us in his torment;
let us with tears, brothers and sisters,
bring before our heart's eyes
the hard torments of him
who guards good customs.
47. Røðum krøpt í (kvæði)
kross þíns fyr þjóð inna,
árs, þóat, eflir, værak
alltítt til þess fallinn;
síz em ek s(am) of baztan
synt ongrumz því longum
fyr lundfasta lostu,
líknfæðir, þik ræða.
- Om den kraft Din kross har,
Krist, har eg fortalt her,
endá eg var lite
sækkka til nett det.
Visst er eg uskikka
til á tala om Deg,
Nådens far, for skuld mi synd
så pintest eg ðg ofte.
- Strengthened of year's abundance,
I undertook in a poem to relate
to people the power of thy cross,
even though I were too little suited to it;
I am clearly least suited,
author of grace, to speak of thee
the best, on account of mind-fixed sins
— I am thus often troubled.
48. Bæn heyrðu, bragningr, mína,
bila munat þú vilia
veita vægð at móti,
vegskríns, lofi þínu;
sialfr eggjar þú seggia
sv(eit) á þik at heita
þat vídr, gumna gætir,
gerbænan mik hveria.
- Himlens konge, høyr mi
bøn, Du ville ikkje
ta frá meg Din nåde
for mitt kvad til Deg;
sjølv oppmodar Du alle
til á kalla på Deg,
vár hage verjar, dét gjer
meg djerv no i mi bøn.
- King of glory-shrine,
hear thou my prayer;
thou wilt not desire to fail
to grant mercy in return
for praising thee; thou thyself urgest
every host of men to call upon thee,
guardian of men —
that makes me prayer-eager.
49. Vilda ek af þér, aldar
angstríðandi, síðarr
enn fyr áðgerð mína
eiga giöld með leigum;
áðr hefi ek onnur gæði,
eirsamr, hlotit meiri
þín, (en) ek þér fá launat
þat óttumz ek dróttinn.
- Eg skal framleis eingang
taka mot lan med renter
for mitt dikt hjá Deg, Du
menneska sin frelsar.
Alt før har eg fått andre
og starre gode av Deg,
nådens konge, enn eg
evnar gje Deg att.
50. Æsti ek allu trausti,
ítr, þik er giorst kant líta
með re(tt)visi, ræsir
regnsals, hvat er mér gegnir;
láttu mik laun fyr þetta
lof þitt konungr hitta
vist, þou er varðar mestu,
veðra tialds, of aldir.
- Eg bed Deg, himlens herlege konge,
med full tillit,
du som fullkome rettivist
veit kva for meg er best —
lat meg, himlens konge,
fá lan for mi lovprising
av Deg som visseleg i
all æve har mest verde.
51. Framm bar ek foldar humra
fæ ek heitis svá leitot
leiðar líósu kvæði
Líknarbraut fyr gauta;
sæll, láttu oss ok allri,
angrskarðandi, veðra
þjóð sem þurft vár beidir,
þenna hróðr at góðu.
- Fram har eg no for menneska
bore det ljose kvedet
som har fått namnet Líknarbraut,
og det er Nådens veg.
Sæle Frelsar, lat det
verta oss og alle
menneske til lukke
slik i vár naud vi ynskjer.
52. Mæztr, lát merki crucis,
mínn lausnari, skína
orr í atferð várri
alla stund á grundu,
svá at eilífrar, íofra,
óttlaust með þér, dróttinn,
eigniz æztan fognuð
unads (v)ister líð kristit.
- Dyre Frelsar, lat Du
krossens merke skína
klárt i all vár áttferd
all vár tid på jord,
så at kristenfolket
kan evig, kongars konge,
fryktlaust njota hjá Deg
livsens høge sæle.
- Yet later I would like
to gain recompense
with interest from thee for my poem;
I have previously received
other of thy blessings,
greater than I can repay
thee, mild Lord
— a thing which frightens me.
- Glorious mover of the rain's hall,
in all trust I ask of thee,
who canst most perfectly see
with justice, whatever is fitting for me;
King of heaven, let me certainly find
for this thy song of praise
those rewards which are
of greatest worth world without end.
- I have presented “The Way of Grace”
— thus I seek a name
for the bright poem — before men;
blessed grief-diminisher,
let this encomium be
for the good of us
and all people,
as our need entreats.
- My most glorious, bountiful Saviour,
let the sign of the cross
shine in our conduct
every hour on earth,
so that the Christian host might
without fear obtain with thee,
lord of kings, the highest joy
of the eternal abode of happiness.

A REFLECTION

As long as there have been people around on this planet, they have gazed upon the heavens in awe and wondered about the fantastic spectacles to be seen there — the bright and life spending sun during daytime and the countless small specks of light at night; the stars. It took a very long time for mankind to understand that these small specks actually are suns more or less like our own Sun, or rather: that our Sun is a rather average sized star.

However, Man has long grasped the connection between life and light, and numerous religions have evolved where the Sun, stars and planets were been given central, God-like, abilities and functions.

Christian tradition has since its early beginnings also worshipped the light as a symbol of the good and benign, and links between God and Light are to be found all over. In Medieval Scandinavia, where a peculiar mixture of pagan and Christian symbolism evolved, God the Father and the Sun actually became one.

Modern astronomical science has rocked several of our assumptions concerning life and death, but one particular notion seems to grow stronger for every new astronomical discovery made: The stars certainly are of the utmost importance to any kind of life process! When a star shines, it burns huge amounts of its own mass in a nuclear furnace. As all the fuel is spent, the star dies in a more or less dramatic way; the heavier the star, the more cataclysmic its final moments: After having

shed its dead matter into the universe, the star will contribute to a new cycle of life as the spent star matter will form new celestial bodies. Thus, the old star lives on in new shapes and forms. In other words: Birth and death is all around us in every conceivable way — always — and Light is the foremost necessity of life.

The CD cover of this third release in the series “Ars Nova” features a marvellous image: A newborn star sheds light on its own cradle! The star is so young that it is still surrounded by a cloud of material left over from its formation, here seen as the NGC 1999 Reflection nebula. The star is healthy and sound, its white colour is due to its high surface temperature of nearly twice that of our Sun and its mass is estimated to be 3.5 times that of the Sun. However, this enormous mass also means the star will be up for a dramatic finish once in a distant future.

The beautiful and magnificent poem *Líknarbraut* — The Way of Mercy — is an unknown medieval poet’s attempt to try to comprehend the incomprehensible: That the agonising death of Christ on the Cross could lead to new life for all mankind. In the eyes of the anonymous skald, the Cross, a sinister instrument of torture, turns into the main symbol of Salvation itself and the key to heavenly brightness. The triumphant Cross-sign stands as a luminous bright star in the heavens and reminds us of Death’s eternal transitoriness and Life’s transitory eternity.

Wolfgang Plagge 2002

LÍKNARBRAUT

Text: Unknown Icelandic skald; 13th century AD
New Norwegian recomposition: Ivar Orkland 1994
Music: Wolfgang Plagge 2000

Líknarbraut (“The Way of Grace”) belongs to a group of skaldic poems called *drottkvædi*, which next to the Edda form the basis of Medieval Norse poetry. Most poems of this type are written in the ancient meter of *drottkvætt*. Norwegian poet and philologist Ivar Orkland has re-composed the poem into New Norwegian. In his recomposition, Orkland has managed to maintain all of the beauty, splendour and rhythm of the Icelandic original — I therefore decided to use his version for my choral work.

Líknarbraut is a “*drápa*” — a poem — on the Cross: It tells about the crucifixion of Christ, but in a way typical of medieval thinking also draws a connection back to the Garden of Eden and the two trees present there: The fruit from the Tree of Knowledge led to perdition and death, but the Tree of Life, from which the Cross later was taken, carried the fruit of salvation and life and showed a way to mercy and love. Medieval tradition often created this kind of prophetic connections between the Old and New Testament. A rich and metaphorical language evolved, which sought to establish the Cross as the universal symbol of salvation.

Symbolism, especially numerology, played a significant role in the life of medieval Man. For my interpretation of the *Líknarbraut* text the following may be of interest:

1. *Líknarbraut* consists of 52 stanzas, one for each week of the year.
2. The introductory section is formed by 12 stanzas (12 months/apostles).
3. The central section contains 17 stanzas (verses 13-29): 4 groups of 3

(4x3=12) are 5 times intersected by a refrain — a *stef*. The number 4 has several symbolic meanings; like the number of seasons, heavenly directions, evangelists, the arms of the Cross, and so on. The number 3 is first and foremost the number of the Holy Trinity but also has other potent meanings, and the number 5 can be numerologically interpreted as a symbol of Christ’s five wounds.

The concluding section of 23 stanzas (v.30-52) is unusually long; poems of this type are otherwise quite symmetrical. This has given rise to discussion among scholars whether or not the unknown poet of *Líknarbraut* was aware of the formal conditions concerning such large poems. There is reason to believe Dr. George Tate who suggests that the formal structure of *Líknarbraut* is based on the Roman Catholic Good Friday liturgy, which contains an *adoratio crucis* section. In this particular section towards the end of the Good Friday sermon the members of the church congregation form a procession, walk down the aisle towards the altar, fall on their knees in front of the crucifix and kiss it. It is therefore likely to assume that the poem was being recited on that day, and that the author may have been a young cleric.

Introduction (movements 1 & 2 of the choral work):

Close to nothing is known about the author, apart from the fact that he must have been a young male individual; he starts his poem with the profound wish to be able to hail the Cross in a proper manner, but being young, he can all too seldom guard his tongue, as he states in the 2nd stanza. The young skald continues with a description of God’s never-ending mercy, and prays that the light of love may shine in his breast and clear away “the blindness of my despondent mind” (v.4), and that the seed of goodness may “bring true fruit from your unwithered seed” (v.5). He then asks brothers and sisters to listen to the poem (v.8) and help him with their prayers. His begins his poem “both sorrowful and

radiantly glad at heart”, which speaks of a young and emotional spirit. The introductory section ends with the 12th stanza as Christ the Saviour is born – he who later, “certainly by his own will, took upon himself distress with torments for our errors”.

The musical language in these two movements is dark, dramatic, but also in certain sections mild and soothing. It is scored in a rich, 8 part vocal setting somewhere between a modal and modernistic mode of expression. Following the ancient tradition of the Good Friday liturgy reciting sections form a substantial part together with cyclic responsorials. The specific sound of the numerous verbal alliterations is underlined by the use of harmonic blocks and rhythm. The opening words “Opna, Himmelherre” (Lord of Heaven, . . . open up) have been given a central position in both movements, like a manifesto.

The stef section (movement 3):

In this section we are introduced to the tormented Saviour, his torments being depicted in a strong, direct and clear manner, typical of the Gothic style. The more romantic descriptions of the early Romanesque Middle Ages are completely lacking. In stanza 18 we meet the “the mild maiden and mother of God” Mater Dolorosa, and in Hell the Lord of Heaven visits “the house of devils” in order to free his people from darkness by means of the life-tree (the Cross). The final judgement is depicted through a Cross with blood and nails. The five times recurring stef (refrain) reads:

The cross-sign of the most-high
Christ gains power of men
best of all; all glory praises
the highest king of men.

The musical structure of this section is commanded by the clear symmetrical layout of the recurring stef, and thus has the appearance of a responsorial, with verses, responses and psalmodies. Tonal expression is of a somewhat archaic and cyclic nature.

The central section (movement 4):

The final 23 stanzas contain some of the most personal and touching material of the entire Scandinavian medieval poetry. Stanzas 30-32 form the central 4th movement of the choral work: Here “the mild Lord of Heaven” by means of the Cross, opens up “the hall of life for all his friends”. This is the dramatic turning point of the entire work, where the “open up” cries from the beginning are finally answered.

These three stanzas are in many ways symbolic of the entire poem’s vision of salvation. In the choral work they have been given an equally central position, delicately scored in a Gothic pianissimo setting of great purity, entirely lacking sentimentality.

The encomium (movements 5 & 6):

During the stanzas to follow the young poet steadily intensifies his song of praise to the Cross through an ever-increasing use of kennings (circumlocutions): “the precious passion-tree / besprinkled with blood” (v.30), “the key of heaven’s dwelling for mankind” (v.31), a voyage-prosperous, swift warship” (v.33), “the highest protective shield” (v.40), etc. etc. The music seeks to underline these intense statements throughout the 5th movement; a grinding basso ostinato moves towards an ecstatic climax.

The 6th movement is of a far more reflective and reserved nature, and picks up the responsorial technique from the opening of the entire work. Here the music is meant to form a shadow image with reminiscences

from earlier movements, depicting the still quite vivid anxiety of the young poet.

Conclusion (movement 7):

The seventh movement of the choral work *Liknarbraut* contains the last six stanzas from the poem – these formulate the very essence of the *adoratio crucis* subject – the adoration of the Cross. This is also where the author begs for mercy and his personal salvation in reward for his efforts. In this concluding movement I have tried to rinse the music of any superficial lightness in order to preserve a pure an unspoilt core. This is obtained through the use of a consequent e-phrygian mode without a single accidental. As a rhythmical fundament and contrast to the “open up” calls from the beginning of the work I have applied the Hebrew word Alleluia (praise the Lord) in its Latin form, without aspiration, throughout the entire movement. The word Alleluia is not found in the *Liknarbraut* text, but in the choral work it serves a natural function as a vocal background.

In the 51st stanza the poet, as is common in *drottkvætt* poems, mentions the name of his work as being the bright poem *Liknarbraut* and that it is the Way of Mercy. Finally, he prays that the poem “be for the good of us and all people, as our need entreats”, and concludes:

My most glorious, bountiful Saviour,
let the sign of the cross shine
in our conduct every hour on earth,
so that the Christian host
might without fear obtain with thee,
lord of kings,
the highest joy of the eternal
abode of happiness.

Some words about the musical architecture:

All seven movements contain short, upward motifs – symbols of Man’s heaven oriented gaze in the search for God and the Cross of Christ. The textual numerology is further accentuated through the use of “holy numbers” (7 movements, symmetrical construction, the application of triads) and specific ritornello patterns (3rd movement).

Liknarbraut was written in the year 2000 for Ensemble96 and its conductor Øystein Fevang.

Wolfgang Plagge 2002

Kammerkoret **Ensemble 96** ble startet opp av medlemmer fra Filharmoniens Kammerkor høsten 1996 og tilhører i dag eliten blant norske vokalensembler. Repertoaret er allsidig, men koret er spesielt opptatt av nyere musikk og har gjort flere store urframføringer. I 2001 mottok Ensemble 96 nær 300 000 kroner i turnéstøtte fra Nordisk Kulturfond, noe som resulterte i en turné der koret presenterte nordisk samtidsmusikk i alle de nordiske hovedstedene. Koret har ellers holdt en rekke konserter i Norge og i utlandet og høstet strålende kritikker. Ensemble 96 har deltatt i flere nasjonale og internasjonale konkurranser og vunnet priser i alle. Koret har gjort CD-innspillinger for Naxos og Universal Records, og har samarbeidet med en rekke internasjonalt anerkjente artister som Palle Mikkelborg, Helen Davies og Jai Shankar.

Members of the former Philharmonic Chamber Choir of Oslo founded the Norwegian Chamber Choir **Ensemble 96** in 1996. Today this vocal group belongs to the elite among Norwegian choral ensembles. The choir possesses a wide-ranging repertory with particular emphasis on contemporary music and has premiered a number of significant works. In 2001 Ensemble 96 was awarded a record NoK 300 000 grant by the Nordic Cultural Fund in order to sponsor a tour featuring new Nordic choral works in all Nordic capital cities. The choir is steadily on concert tours in Norway and abroad and has received raving reviews.

Ensemble 96 has participated in several national and international contests and won major prizes in them all. The choir has recorded CD's with the Naxos and Universal Records labels and has worked with international star artists like Palle Mikkelborg, Helen Davies and Jai Shankar.

Sopranos Siv Paus, Beate Kronen, Hilde Refvem, Sissel Vigen, Gunhild S. Alsvik, Eli Feiring

Altos Anne Opedal, Kirsti Vogt, Line Blæsterdalen, Camilla Cockman, Ingebjør Westgaard, Katrine Kristiansen, Tine Brinchmann

Tenors Jens Mørkang Jørgensen, Svein Røed, Marius Brovold, Knut Ivar Solnes, Anders Eggen, Knut Mork

Basses Stein Bruun, Magne Ytterlid, Osvald Fossholm, Halvor Melien, Einar Halle, Nikolai Winge, Allan Holmbakken, Rolf Erik Solheim

Øystein Fevang er korets faste dirigent. Han har studert sang ved Østlandets Musikkonservatorium og direksjon ved Norges Musikkhøgskole. Han har dessuten studert sang hos professor Oren Brown i New York og direksjon hos Alexej Malij i Moskva. I tillegg til sin utøvende virksomhet holder Fevang en rekke kurs og seminarer for kor og dirigenter, både i Norge og i utlandet. Til daglig underviser han i sang og direksjon på musikklinjen ved Rud Videregående Skole i Bærum og i kormetodikk på Norges Musikkhøgskole. Øystein Fevang er også dirigent for Bærum Vokalensemble.

Øystein Fevang has been the choirs' choirmaster since its foundation in 1996. In 1995 he graduated with a master degree in choral conducting from the Norwegian State Academy of Music, at which he has since been a member of the tutorial staff. He has also been studying singing with prof. Oren Brown, New York, and conducting with Alexei Malij, Moscow. He is widely known as a choir conductor as well as a baritone singer, and gives a lot of courses and master-classes in Norway and abroad. In addition to the chamber choir Ensemble 96 Øystein Fevang also is the conductor of another Norwegian elite ensemble — the young female choir Bærum Vokalensemble.

Wolfgang Plagge ble født i 1960 i Oslo av nederlandske foreldre. Han viste meget tidlig en glødende interesse for klassisk musikk, og begynte som fireåring å spille piano, samtidig som han gjorde sine første komposisjonsforsøk. 10 år gammel vant han en internasjonal talentkonkurranse i engelsk fjernsyn; året etter Ungdommens Pianomesterskap i Oslo.

I 1972 gjorde han en oppsiktsvekkende klaverdebut i Oslo — med H.M. Kong Olav V til stede i salen. Han har siden vunnet flere nasjonale og internasjonale priser og legater, bl.a. Levinprisen i 1987. I 1986 avsluttet han sine 6-årige studier ved Musikkhøgskolen i Hamburg, Tyskland med utmerkelse. Han er aktiv som utøver over store deler av verden, og er en ettertraktet kammermusiker. Han har vært solist med et stort antall orkestre, og har samarbeidet med en rekke fremtredende utøvere, som Ole Edvard Antonsen, Alexandr Dmitriev, Philippe Entremont, Lutz Herbig, Piotr Janowski, Evgeni Koroliov, Solveig Kringelbott, Truls Mørk, Robert Oppenheimer, Leif Segerstam, Randi Stene, Roberto Szidon, Lars Anders Tomter, Frøydis Ree Wekre og mange andre.

Komponisten Wolfgang Plagge har, siden han fikk sine første komposisjoner utgitt som tolvåring, utviklet seg til en moden, egenartet og produktiv skapende kunstner. Hans verkliste omfatter liturgisk musikk, kammermusikk, klaververker, vokal- og symfoniske verker. Han har fattet en særlig interesse for blåseinstrumenter, og har skrevet en rekke betydelige verker for tre- og messingblåsere i kammermusikalske konstellasjoner.

Helt siden studietiden i Norge og Tyskland har fenomenet Tid vært en viktig komponent i Plagges musikk, både i direkte og indirekte forstand: Betragtninger og studier omkring tidsforløp, manipulasjon av tidsfølelse og utnyttelse av tiden som formelement er vesentlige faktorer i hans kreative prosess. Videre har han lenge hatt en forkjærlighet for oldtids-

musikken i Nord-Europa, og en lang rekke verker er oppstått som følge av hans forskning på tidlig norsk middelalder.

Wolfgang Plagges musikk oppføres nå av enkeltmusikere, ensembler og orkestre over hele verden, og hans ry som komponist er i stadig vekst. I 1996 var han "Årets komponist" i Trondheim Symfoniorkester. I 2002 mottok han den amerikanske ASCAP Award. En rekke av hans verker finnes innspilt på CD, og notemateriell er tilgjengelig hos 2L e-scores, Musikk-Husets Forlag as eller Norsk Musikkinformasjon. Han er medlem av Norsk Komponistforening.

Wolfgang Plagge was born in Oslo, Norway, of Dutch parents in 1960. At a very early age he showed a genuine interest of classical music, and started playing the piano as well as writing his first compositions aged four. He was ten when he won his first international competition in English television; one year later he also won the Young Pianists' Competition in Oslo.

In 1972 he made a sensational recital debut in Oslo — with HM King Olav V present in the auditorium. He went on to win several national and international prizes in the years to follow, among them the Levin Prize in 1987. In 1986 he graduated from the Musikhochschule in Hamburg, Germany, with distinction. He pursues an active career as an international pianist, and is much in demand as a chamber musician. He has been performing as a soloist with a great number of orchestras in Norway and abroad, and has worked with internationally renown artists as Ole Edvard Antonsen, Alexandr Dmitriev, Philippe Entremont, Lutz Herbig, Piotr Janowski, Evgeni Koroliov, Solveig Kringelbott, Truls Mørk, Robert Oppenheimer, Leif Segerstam, Randi Stene, Roberto Szidon, Lars Anders Tomter, Frøydis Ree Wekre and many others.

The composer Wolfgang Plagge had his first work published aged twelve, and has since steadily developed into a mature, original and prolific creative artist. His oeuvre spans from liturgic music to chamber music, works for piano, vocal and symphonic works. He has a specific interest of winds, and has written a number of important works for woodwind and brass in chamber music constellations.

Ever since his student days in Norway and Germany the phenomenon Time has been one of Plagge's main points of interest: Studying the time flow, manipulating our sense of time and how to utilize time as a forming tool have been central items in his creative process. His particular love for and research on the Medieval music of Northern Europe has been inspirational for a substantial number of works.

Wolfgang Plagge's music is being performed by musicians, ensembles and orchestras all over the world, and his reputation as a composer is ever growing. In 1996 he was created "Composer of the Year" with the Trondheim Symphony Orchestra. In 2002 he received the American ASCAP Award. A number of works are recorded on CD; scores can be obtained through 2L e-scores, Musik-Husets Forlag AS Oslo, or the Norwegian Music Information Centre. Wolfgang Plagge is a member of the Norwegian Society of Composers.

2L9 distributed by Musikkoperatørene AS, Oslo
www.musikkoperatorene.no

Recorded at **Uranienborg church**, June 2002, by **Lindberg Lyd AS**

Recording producers **Morten Lindberg** and **Wolfgang Plagge**
Balance engineer **Hans Peter L'Orange**

Editing **Lindberg Lyd AS** Jørn Simenstad
CD-mastering **Lindberg Lyd AS** Hans Peter L'Orange

Graphic design **Lindberg Lyd AS** Morten Lindberg

Coverart **NASA "Reflection Nebula" [NGC1999]** from the telescope STScI
photo of **Ensemble96** Nils A. Kavlie-Borge

Text **Wolfgang Plagge**

NOMPP0207001 [ISRC]
20©02 Lindberg Lyd AS
www.2L.no

Special Tributes to
– Nasjonallbiblioteket Oslo
– Bærum Bibliotek Bekkestua
– Magnhild Orkland
– George Sheldon Tate
– Ralph Kolnes
– Honda Motor Europe Norway as
– NASA STScI/HTS

